

Bevolkingstrends

Meningen van jongeren over alcoholgebruik

2016 | 02

**Judit Arends
Jacqueline van Beuningen**

Inhoud

1. Inleiding 2

2. Data en methode 3

- 2.1 Data 3
- 2.2 Vragen en antwoordopties 3
- 2.3 Methode 5

3. Resultaten 6

- 3.1 Eigen alcoholgebruik 6
- 3.2 De mening over gezondheidseffecten van alcohol 7
- 3.3 Mening over de leeftijdsgrens 8

4. Conclusie 12

Literatuur 13

Bijlagen 14

Hoe denken jongeren in ons land over de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor alcoholgebruik? En wat is hun mening over de gezondheidseffecten van alcohol? Dit onderzoek laat zien dat een meerderheid van 60 procent van de jongeren tussen 12 en 25 jaar de leeftijdsgrens van 18 jaar voor alcoholbezit en openbaar gebruik precies goed vindt. Wel is er een verschil tussen zwak alcoholhoudende drank en sterke drank: 30 procent van de jongeren is van mening dat dranken als bier en wijn al onder de 18 genuttigd zouden mogen worden, terwijl dat voor sterke drank 18 procent is. Er is een sterke samenhang met leeftijd: 15- tot 18-jarigen vinden vaker dan andere jongeren dat de leeftijdsgrens voor dranken als bier en wijn te hoog is. Ook vinden jongeren die wel eens alcohol drinken de leeftijdsgrens vaker te hoog dan degenen die niet drinken. Verder zijn veel jongeren zich bewust van de eventuele negatieve gezondheidseffecten van alcohol. De meesten (57 procent) vinden iedere dag alcohol drinken ongezond. Ruim een kwart van de jongeren die drinken, denkt dat zijn of haar eigen alcoholgebruik schadelijk is.

1. Inleiding

Alcoholgebruik is wijd verbreid in de Nederlandse samenleving. Ruim drie kwart van de bevolking van 12 jaar of ouder heeft in 2014 wel eens alcohol gedronken (Statline, 2015). Regelmatig alcohol drinken kan echter schadelijk zijn voor de gezondheid en kan ook leiden tot maatschappelijke problemen, zoals agressie in het uitgaansleven of verkeersongelukken (Kuunders en van Laar, 2010). De risico's op hersenschade, alcoholvergiftiging of ongevallen zijn groter bij zware dan bij lichte drinkers. Daarnaast kan iedere dag een matige hoeveelheid alcohol drinken op lange termijn ook leiden tot chronische gezondheidsschade. In het algemeen geldt: hoe hoger de totale consumptie, hoe groter het risico op schade. En hoe meer alcohol per keer, des te ernstiger de gezondheidsschade. In vergelijking tot andere leefstijlfactoren draagt alcoholgebruik sterk bij aan de totale ziektelast. Na roken, overgewicht en weinig lichamelijke activiteit komt (overmatig) alcoholgebruik op de vierde plaats van determinanten van ziekten (RIVM, 2014).

Voor jongeren kan alcohol extra schadelijk zijn. Zij zijn gevoeliger voor de risico's van alcohol omdat hun lichaam nog in ontwikkeling is. Bij langdurig zwaar alcoholgebruik kunnen vooral de hersenen schade oplopen. Bij jongeren die regelmatig drinken is bovendien de kans op alcoholverslaving op latere leeftijd groter dan bij minder frequente drinkers (Trimbos Instituut, 2015). De overheid wil jongeren daarom beschermen via wetgeving en voorlichting. Sinds 1 januari 2014 is de wettelijke leeftijdsgrens voor alcoholbezit en alcoholgebruik in het openbaar verhoogd naar 18 jaar. Daarvoor was deze grens 16 jaar voor zwak alcoholhoudende drank (minder dan 15 procent alcohol) en 18 jaar voor sterke drank (alcoholpercentage 15 of meer). Vanaf 2014 zijn jongeren onder de 18 jaar strafbaar als ze alcohol bij zich hebben in het openbaar. Daarnaast mag er geen alcohol worden verkocht aan minderjarigen. Dit geldt voor zowel zwak alcoholhoudende drank als sterke drank. Ook raadt de Gezondheidsraad (2015) in recentelijk uitgebrachte voedingsrichtlijnen alcoholgebruik af voor jongeren onder de 18 en adviseert maximaal één glas per dag voor meerderjarigen.

Uit recent onderzoek blijkt dat jongeren onder de 18 jaar na het instellen van de wettelijke leeftijdsgrens voor alcoholgebruik zelf veel minder vaak alcohol kochten dan ervoor. Ook al

kopen jongeren het minder, zij blijven alcohol drinken. Ruim 80 procent van de zestien- en zeventienjarigen heeft ooit alcohol gedronken. Oudere vrienden of ouders helpen hen aan de drank (Kruize en Bieleman, 2015). Verder blijkt uit het onderzoek naar alcoholintoxicaties van het Nederlandse Signaleringscentrum voor Kindergeneeskunde (NSCK) dat het aantal minderjarigen dat in het ziekenhuis wordt opgenomen als gevolg van een acute alcoholvergiftiging zowel in 2014 als in 2015 niet is verminderd, maar licht gestegen is ten opzichte van eerdere jaren (STAP, 2015).

In dit artikel staat de mening over alcoholgebruik van jongeren zelf centraal. Hierbij wordt eerst nagegaan hoeveel jongeren alcohol drinken, waarom zij (niet) drinken en hoe vaak en hoeveel zij drinken. Vervolgens is onderzocht hoe jongeren denken over de mogelijke gezondheidseffecten van het drinken van alcohol, en ten slotte komt aan bod hoe zij over de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor alcoholgebruik denken. Vinden ze deze leeftijdsgrens precies goed, te hoog of juist te laag, en maakt het uit of het om zwak alcoholhoudende drank of om sterke drank gaat? Ook wordt gekeken in hoeverre er verschillen bestaan tussen jongens en meisjes, tussen leeftijdsgroepen, herkomst, stedelijkheidsgraad van de woongemeente en het eigen alcoholgebruik een rol spelen.

2. Data en methode

2.1 Data

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens uit het onderzoek Belevingen 2015 dat van maart tot en met juni 2015 door CBS is uitgevoerd. Doel van dit onderzoek is om aan de hand van opvattingen, percepties en meningen van inwoners van Nederland een beter beeld te krijgen van gevoelens en verschillen in standpunten in de samenleving. In 2015 ging het onderzoek over de leefwereld van jongeren van 12 tot 25 jaar. Zij zijn gevraagd naar hun mening over het eigen welzijn, gebruik van sociale media, alcoholgebruik en emancipatie. Het onderzoek is uitgevoerd volgens een zogenoemd sequentieel mixed-mode design. Dit houdt in dat steekproefpersonen eerst zijn verzocht om via internet te responderen. In geval van non-respons zijn degenen van wie het telefoonnummer bekend was telefonisch herbenaderd. Degenen zonder bekend telefoonnummer zijn persoonlijk herbenaderd. De respons bedroeg 62 procent. In totaal zijn gegevens beschikbaar van 4 042 personen van 12 tot 25 jaar.

2.2 Vragen en antwoordopties

De vragenlijst bevatte vragen over een aantal onderwerpen gerelateerd aan alcoholgebruik, namelijk het eigen alcoholgebruik, opvattingen over gezondheidseffecten van alcoholgebruik en opvattingen over de wettelijke leeftijdsgrens voor de verkoop en het openbaar bezit van alcohol.

Eigen alcoholgebruik

Eerst is aan alle jongeren gevraagd of zij wel eens alcohol drinken, zoals bier, wijn, likeur of mixdrankjes. Vervolgens is gevraagd naar de redenen waarom zij wel of geen alcohol drinken.

Als jongeren aangaven niet te drinken, konden zij een of meer van de volgende redenen kiezen: 1) omdat ik het niet lekker vind, 2) omdat ik dat niet wil, 3) omdat ik het niet mag, 4) omdat ik mezelf er te jong voor vind, 5) omdat het ongezond is, 6) om een andere reden.

Indien jongeren aangaven dat zij wel alcohol drinken, konden zij één of meer van de volgende redenen hiervoor opgeven: 1) omdat ik het lekker vind, 2) omdat ik mij er goed door voel, 3) voor de gezelligheid, 4) om een andere reden.

Aan degenen die aangaven alcohol te drinken, werd nog een aantal andere vragen gesteld.

- Als eerste een vraag over de frequentie van hun alcoholgebruik ('Hoe vaak drink je alcohol?') met als antwoordopties: 1) dagelijks, 2) minstens 1x per week, maar niet dagelijks, 3) minstens 1x per maand, maar niet wekelijks, 4) minder dan 1x per maand.
- Vervolgens is de hoeveelheid alcohol die jongeren gemiddeld drinken gepeild aan de hand van de vraag 'Op de dagen dat je drinkt, hoeveel glazen alcohol drink je dan gemiddeld per dag?'
- Ten slotte konden jongeren hun eigen alcoholgebruik beoordelen: 'Welke van de volgende uitspraken vind jij het meest op jou van toepassing?' 1) ik drink weinig alcohol, 2) ik drink niet weinig, maar ook niet veel alcohol, 3) ik drink veel alcohol.

Opvattingen over gezondheidseffecten van alcohol

De mening van jongeren over mogelijke gezondheidseffecten van het gebruik van alcohol is gemeten met de volgende vragen:

- 'Mensen denken verschillend over de gezondheidseffecten van alcohol. Wij willen graag weten hoe jij hierover denkt. Elke dag alcohol drinken; kan dat volgens jou 1) geen kwaad, 2) is dat ongezond of 3) hangt dit ervan af hoeveel er gedronken wordt?'. Aan degenen die aangaven dat het afhangt van hoeveel er gedronken wordt is gevraagd: 'Vanaf hoeveel glazen alcohol per dag is dit volgens jou ongezond?'
- 'Meer dan 6 glazen alcohol op een dag drinken; kan dat volgens jou 1) geen kwaad, 2) is dat ongezond of 3) hangt dit ervan af hoe vaak dit gebeurt?'. Aan degenen die antwoordden dat het afhangt van hoe vaak dit gebeurt is gevraagd: 'Vanaf hoeveel keer is dit volgens jou ongezond?'
- Aan de drinkers is gevraagd: 'Denk je dat jouw alcoholgebruik schadelijk is voor je gezondheid?' De antwoordopties waren: 'ja', 'nee' en 'weet niet'.

Opvattingen over de wettelijke leeftijdsgrens voor alcohol

De vragen over de opvattingen over de wettelijke leeftijdsgrens voor de verkoop en (openbare) consumptie van zwak en sterk alcoholhoudende drank werden ingeleid met de vraag of bekend was dat sinds 1 januari 2014 jongeren onder de 18 jaar geen alcohol mogen kopen of bij zich mogen hebben op openbare plekken zoals het café, de sportkantine of op straat. Daarbij werd aangegeven dat dit voor zowel zwak alcoholhoudende als sterke drank geldt. Vervolgens is aan jongeren gevraagd wat zij van de huidige wettelijke leeftijdsgrens vinden:

- 'Wat vind je van de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop en het openbaar bezit van zwak alcoholhoudende drank zoals bier, wijn en mixdrankjes?'

- 'Wat vind je van de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop en het openbaar bezit van sterke drank zoals whisky, rum, tequila of likeur?'

De antwoordopties waren: 1) de leeftijdsgrens is te hoog, 2) de leeftijdsgrens is te laag, 3) de leeftijdsgrens is precies goed, 4) er hoeft helemaal geen leeftijdsgrens te zijn en 5) zwak alcoholhoudende drank zou helemaal verboden moeten worden / sterke drank zou helemaal verboden moeten worden. Als iemand aangaf de leeftijdsgrens te hoog of te laag te vinden, is gevraagd wat de leeftijdsgrens volgens hen dan zou moeten zijn.

2.3 Methode

In dit artikel staan het eigen alcoholgebruik, de mening over de gezondheidseffecten van alcoholgebruik en de opvattingen over de leeftijdsgrens van 18 jaar voor zwak en sterk alcoholhoudende drank centraal. Door middel van bivariate analyses wordt van diverse bevolkingsgroepen nagegaan of zij verschillen in alcoholgebruik en in hun opvattingen erover. Alleen significante verschillen ($p < 0,05$) worden besproken. Met behulp van multivariate analyses vinden controles plaats voor de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau, om uit te sluiten dat (opinie-) verschillen tussen bevolkingsgroepen komen door andere kenmerken waarop zij verschillen.

Bij opleidingsniveau zijn drie groepen onderscheiden, omdat een deel van de jongeren nog onderwijs volgt en een ander deel het onderwijs heeft afgerond. Het gaat om de volgende drie groepen:

- Minderjarige jongeren van 12 tot 18 jaar die naar het basisonderwijs, voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs gaan. Het gaat dan om: 1) basisonderwijs, 2) vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg, 3) vmbo gemengde of theoretische leerweg, 4) havo onderbouw, 5) havo bovenbouw, 6) vwo onderbouw, 7) vwo bovenbouw en 8) mbo niveau 2-4. Jongeren van 12 tot 18 die praktijkonderwijs volgen of naar het mbo op niveau 1 gaan, zijn buiten beschouwing gelaten, aangezien het weinig jongeren betreft.
- Meerderjarige jongeren van 18 tot 25 jaar die naar het middelbaar beroepsonderwijs of hoger onderwijs gaan. Het betreft: 1) mbo niveau 2-4, 2) hbo bachelor en master en 3) wo bachelor en master.
- Meerderjarige jongeren van 18 tot 25 jaar die hun schoolloopbaan hebben afgerond. Aangezien deze groep relatief klein is, kan alleen onderscheid worden gemaakt tussen laag-, middelbaar- en hoogopgeleiden.

In het artikel komen bivariate verschillen in alcoholgebruik en opinies erover naar onder meer geslacht, leeftijd, herkomst en stedelijkheid aan bod. Verschillen tussen opleidingsniveaus worden niet beschreven, aangezien deze verdwijnen als gecontroleerd wordt voor leeftijd.

3. Resultaten

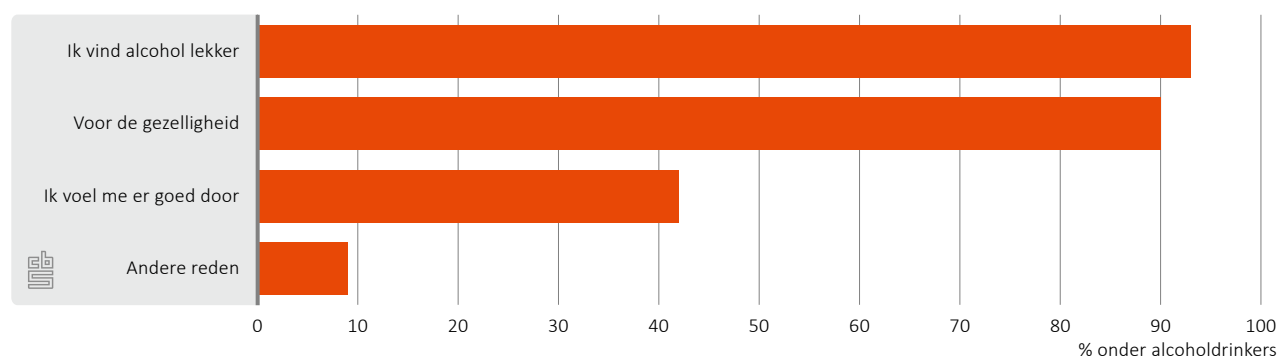
3.1 Eigen alcoholgebruik

Jongeren drinken vooral omdat ze het lekker en gezellig vinden

Zes op de tien jongeren geven aan wel eens alcohol te drinken. Dit percentage komt overeen met de gegevens in het gezondheidsonderzoek van het CBS waar ook vragen gesteld worden over alcoholgebruik. Daar zegt 62 procent van de jongeren tussen 12 en 25 jaar in het afgelopen jaar alcohol te hebben gedronken. Het lekker vinden en voor de gezelligheid zijn de meest genoemde redenen waarom jongeren alcohol drinken. Negen van de tien jongeren die drinken noemt deze redenen. Ook zeggen jongeren regelmatig zich er goed door te voelen.

Jongeren die geen alcohol drinken geven vooral aan dat niet te doen omdat zij het ongezond vinden of niet willen drinken. Daarnaast zeggen zij geen alcohol te drinken omdat het niet mag of dat zij er nog te jong voor zijn. Alcohol niet lekker vinden wordt minder vaak genoemd.

3.1.1 Redenen voor alcoholgebruik, jongeren van 12 tot 25 jaar, 2015

Bron: CBS Belevingen

Meerderjarigen drinken beduidend vaker dan minderjarigen

Of jongeren wel eens alcohol drinken is sterk gerelateerd aan hun leeftijd. Van de 12- tot 15-jarigen drinkt 7 procent wel eens alcohol, tegen 56 procent van de 15- tot 18-jarigen en 84 procent van de 18- tot 25-jarigen. Onder 12- tot 18-jarigen drinken jongens even vaak als meisjes, terwijl onder de 18- tot 25-jarigen meer jongens dan meisjes alcohol nuttigen. Herkomst is ook van belang: niet-westers allochtone jongeren (vooral van Turkse en Marokkaanse afkomst) drinken vaker geen alcohol dan westers allochtone en autochtone jongeren (tabel 1). Hierbij speelt een rol dat Turkse en Marokkaanse jongeren vaak moslim zijn en uit religieuze overwegingen niet drinken. Tevens blijkt dat jongeren in weinig en niet-stedelijke woongebieden vaker drinken dan jongeren in meer stedelijke woongebieden.

Merendeel drinkers drinkt maximaal zes glazen

Ruim de helft van de jongeren die zeggen wel eens alcohol te drinken, drinkt minstens een keer per week: 3 procent drinkt dagelijks alcohol en 50 procent drinkt minstens een keer per week maar niet dagelijks. De helft vindt dat zij niet veel en niet weinig drinken en 6 procent geeft aan dat zij veel alcohol drinken. Vooral jongens (62 procent), 18- tot 25-jarigen (60 procent) en autochtonen en westerse allochtonen drinken minstens een keer per week alcohol. Op de dagen dat zij drinken, drinkt 73 procent van de jongeren gemiddeld maximaal vijf glazen alcohol per dag (tabel 1).

3.2 De mening over gezondheidseffecten van alcohol

Meerderheid vindt drinken schadelijk voor de gezondheid

De meeste jongeren zijn zich bewust van de mogelijke negatieve gezondheidseffecten van alcohol: elke dag alcohol drinken is volgens 57 procent van de jongeren ongezond. Volgens 42 procent is dit afhankelijk van hoeveel er gedronken wordt en slechts 1 procent vindt dat elke dag drinken geen kwaad kan. De gezondheidseffecten van meer dan zes glazen drinken op een dag schatten nog meer jongeren als schadelijk in. Dat is ongezond volgens 69 procent van hen, 30 procent vindt dat het ervan afhangt hoe vaak er zoveel gedronken wordt, en wederom 1 procent denkt dat het geen kwaad kan.

Minderjarigen zien vaker nadelige gezondheidseffecten dan meerderjarigen

Van de 12- tot 18-jarigen zegt 62 procent dat elke dag drinken ongezond is en bijna drie kwart dat meer dan zes glazen per dag ongezond is. Van de 18- tot 25-jarigen vindt een kleiner deel dat elke dag drinken ongezond is. Meisjes denken vaker dan jongens dat elke dag drinken en ook dat meer dan zes glazen drinken op een dag ongezond is.

Van de autochtone jongeren vindt 55 procent iedere dag alcohol drinken ongezond, van de westerse allochtonen 59 procent en van de niet-westerse allochtonen 69 procent. Allochtonen vinden ook vaker dan autochtonen dat meer dan zes glazen per dag drinken ongezond is, westerse en niet-westerse allochtonen verschillen hierin niet van elkaar.

3.2.1 Mening 12- tot 25-jarigen over gezondheidseffecten van alcoholgebruik naar achtergrondkenmerken, 2015

	Leeftijd		Geslacht		Herkomst			
	Totaal	12 tot 18 jaar	18 tot 25 jaar	Jongens	Meisjes	Autochtoon	Westerse allochtoon	
	%							
Gezondheidseffecten elke dag alcohol								
Kan geen kwaad	1	1	1	1	1	1	2	0
Ongezond	57	62	53	53	61	55	59	69
Hangt af van hoeveelheid	42	37	46	46	38	45	40	30
Meer dan 6 glazen alcohol op een dag								
Kan geen kwaad	1	1	1	1	0	1	0	1
Ongezond	69	74	65	66	73	66	80	79
Hangt af van hoeveelheid	30	25	34	33	27	33	20	20
	% van alcoholdrinkers							
Eigen alcoholgebruik schadelijk								
Ja	27	23	28	32	22	27	25	30
Nee	69	70	68	63	74	69	71	67
Weet ik niet	4	7	4	5	4	5	3	2

Bron: CBS Belevingen

Minderheid schat eigen alcoholgebruik als schadelijk in

Van de jongeren die wel eens drinken denkt 27 procent dat hun eigen alcoholgebruik schadelijk is voor hun gezondheid. Van de jongeren die wekelijks alcohol nuttigen is dit 32 procent en deze proportie loopt verder op tot 44 procent onder de jongeren die dagelijks

alcohol drinken. Van de minder frequente drinkers schat 20 procent hun alcoholgebruik als schadelijk in. Het percentage dat hun alcoholgebruik schadelijk vindt, is hoger naarmate jongeren per keer gemiddeld meer glazen drinken. Van degenen die één glas drinken vindt 16 procent dit schadelijk voor hun gezondheid, van degenen die meer dan tien glazen drinken is dit 44 procent.

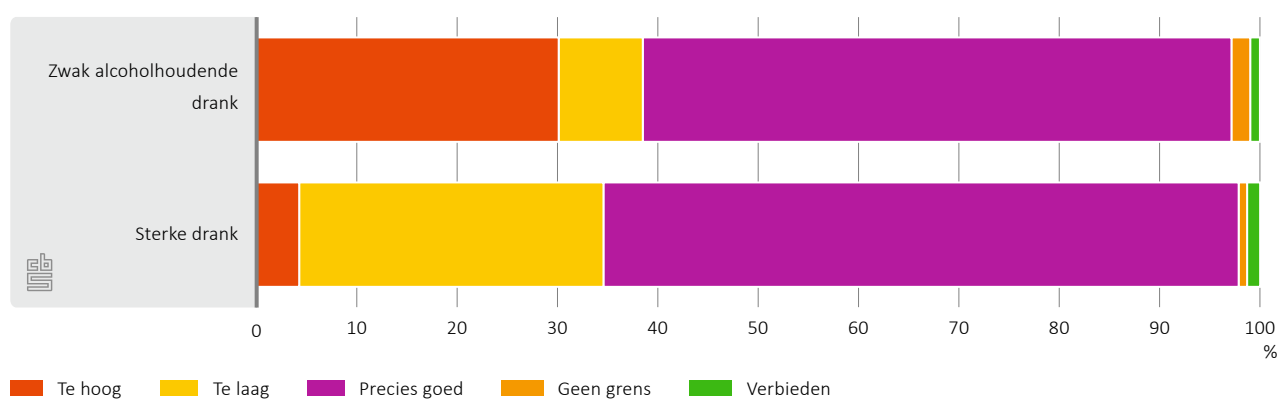
Van de 12- tot 18-jarigen geeft 23 procent aan hun alcoholgebruik schadelijk te vinden, van de 18- tot 25-jarigen is dat met 28 procent iets meer. Jongens denken vaker dat hun eigen alcoholgebruik schadelijk is dan meisjes, namelijk 32 tegen 22 procent. Niet-westers allochtone jongeren vinden hun alcoholgebruik minder vaak schadelijk dan autochtonen, tussen westerse allochtonen en autochtonen is geen verschil. Deze verschillen komen doordat meisjes (niet-westerse jongeren) minder alcohol drinken dan jongens (autochtonen en westers allochtonen).

3.3 Mening over de leeftijdsgrens

Meerderheid vindt leeftijdsgrens precies goed

De meerderheid van de jongeren is van mening dat de leeftijdsgrens van 18 jaar precies goed is voor het gebruik van zwak (59 procent) en sterk (63 procent) alcoholhoudende drank. Toch is er ook een redelijk grote groep die het niet eens is met de wettelijke leeftijdsgrens. Zwak alcoholhoudende drank zou volgens 30 procent van de jongeren al op jongere leeftijd binnen bereik mogen zijn, terwijl 8 procent de grens van 18 jaar nog te laag vindt. Van de jongeren die aangeven de grens te hoog te vinden, antwoorden ruim 7 op de 10 dat de leeftijdsgrens bij 16 jaar of zelfs jonger moet liggen. Voor sterke drank vindt 30 procent de leeftijdsgrens van 18 jaar juist te laag en 4 procent vindt die te hoog. Twee derde van de jongeren die menen dat de wettelijke leeftijdsgrens te laag is, vindt dat je 21 of ouder moet zijn om sterke drank te mogen drinken.

3.3.1 Mening 12- tot 25-jarigen over de leeftijdsgrens voor zwak en sterk alcoholhoudende dranken, 2015

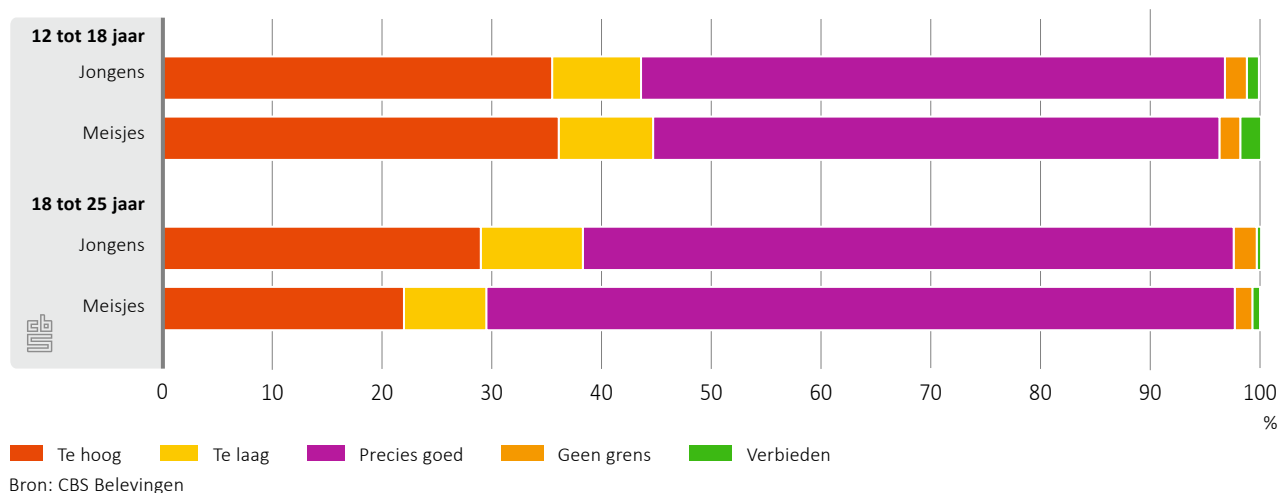
Meisjes vaker tevreden met de leeftijdsgrens dan jongens

Meisjes en jongens hebben een andere mening over de leeftijdsgrens van 18 jaar voor zwak alcoholhoudende drank. Meisjes vinden wat vaker dan jongens dat de leeftijdsgrens precies goed is (61 procent tegen 57 procent), terwijl jongens meer van mening zijn dat de grens van 18 jaar voor zwak alcoholhoudende drank te hoog is (32 procent tegen 28 procent).

Dit meningsverschil tussen beide seksen komt duidelijker naar voren in de groep van 18–25 jarigen: 68 procent van de meisjes vindt de leeftijdsgrens precies goed tegenover 59 procent van de jongens. Verder acht 29 procent van de jongens in deze leeftijd de grens te hoog, tegenover 22 procent van de meisjes. Bij jongeren van 12 tot 18 jaar zijn deze sekseverschillen niet aanwezig.

Over de leeftijdsgrens van 18 jaar voor het gebruik van sterke drank verschillen jongens en meisjes niet van mening (tabel 2).

3.3.2 Mening 12- tot 25-jarigen over leeftijdsgrens zwak alcoholhoudende drank, naar geslacht, 2015

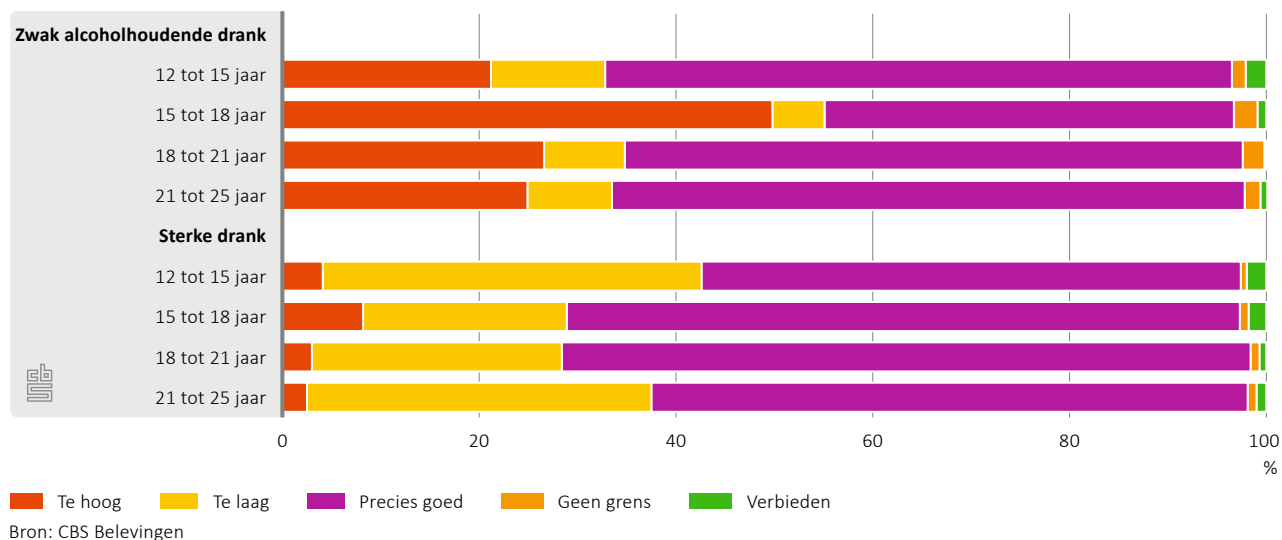
Volgens helft 15- tot 18-jarigen is de leeftijdsgrens voor dranken als bier en wijn te hoog

Er is een sterke samenhang tussen leeftijd en de mening over de leeftijdsgrens voor zwak alcoholhoudende drank. De helft van de 15- tot 18-jarigen vindt de grens van 18 jaar te hoog voor zwak alcoholhoudende dranken, terwijl rond een kwart van de andere jongeren dat vindt. De 15- tot 18-jarigen hadden direct met de gevolgen van de invoering van de leeftijdsgrens te maken. Een deel van hen mocht volgens de wet eerst wel en daarna niet meer drinken. Voor sterke drank is het onderscheid niet zo scherp. Vooral 12- tot 15-jarigen zijn van mening dat de leeftijdsgrens aan de lage kant is. Ook 21- tot 25-jarigen vinden dat relatief vaak.

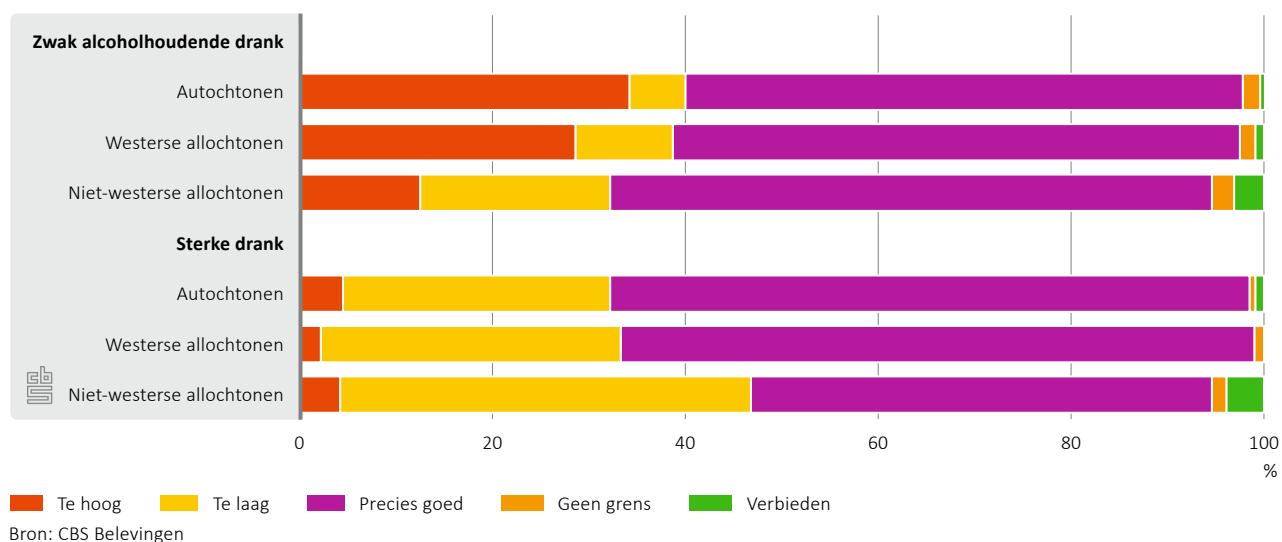
Niet-westerse allochtonen vinden leeftijdsgrens relatief vaak te laag

Van de niet-westerse allochtonen is 20 procent van mening dat de leeftijdsgrens voor zwak alcoholhoudende dranken te laag is. Onder de westerse allochtonen en autochtonen is dat met 10 en 6 procent duidelijk minder. Voor bezit en gebruik van sterke drank beschouwt 43 procent van de niet-westerse jongeren 18 jaar als te jong, tegenover 31 en 28 procent van de westerse allochtone en autochtone jongeren. Westers allochtone en autochtone jongeren vinden bovendien vaker dan niet-westerse allochtone jongeren dat de grens precies goed is voor sterke drank. Daarnaast zijn niet-westerse allochtonen vaker dan westerse allochtonen en autochtonen voor een verbod op alcohol (zowel zwak als sterk). Dit geldt vooral voor jongeren van Turkse en Marokkaanse afkomst, en dat heeft wederom met hun religie te maken: moslims vinden doorgaans vaker dan niet-moslims dat de alcohol verboden moet worden en dat de leeftijdsgrens van 18 jaar voor alcohol te laag is.

3.3.3 Mening 12- tot 25-jarigen over leeftijdsgrens alcohol, naar leeftijd, 2015

3.3.4 Mening 12- tot 25-jarigen over leeftijdsgrens alcohol, naar herkomstsgroep, 2015

Op platteland willen jongeren eerder aan bier en wijn kunnen komen dan in de stad

Alcoholgebruik komt vaker voor bij jongeren op het platteland dan bij jongeren in de stad (zie paragraaf 3.1). Jongeren in de kleine en middelgrote steden drinken ook vaker overmatig dan hun leeftijdsgenoten in de grote steden. Dit geldt vooral voor jongeren van 12 tot 18 jaar (SCP, 2006; Trimbos Instituut, 2010). Uit dit onderzoek blijkt bovendien dat jongeren die in minder stedelijke gebieden wonen een andere mening hebben over de wettelijke leeftijdsgrens van zwak alcoholhoudende drank dan jongeren in meer stedelijke woongebieden. Het aandeel jongeren in niet-stedelijke woongebieden dat vindt dat de leeftijdsgrens te hoog is, is groter dan het aandeel jongeren in meer stedelijke woongebieden (37 procent versus 23 procent). Jongeren in meer stedelijke woongebieden geven juist vaker aan dat de leeftijdsgrens precies goed of te laag is. De verschillen blijven bestaan als gecontroleerd wordt voor geslacht, leeftijd en opleiding (behalve voor precies goed

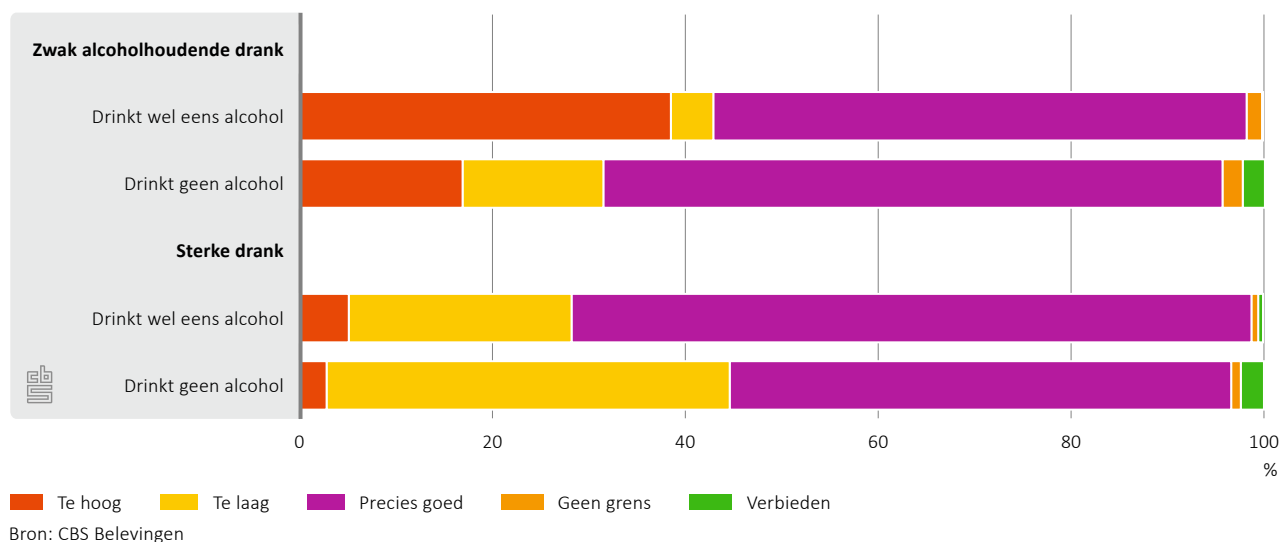
bij 12–18-jarigen). De stedelijkheid van de woongemeente speelt geen rol als het om de opvatting over de leeftijdsgrens van sterke drank gaat.

Drinkers vaker dan niet-drinkers tevreden met leeftijdsgrens sterke drank

Jongeren die wel eens alcohol drinken vinden meer dan twee keer zo vaak dat de leeftijdsgrens te hoog is voor zwak alcoholhoudende drank dan jongeren die niet drinken (39 procent tegenover 17 procent). Jongeren die geen alcohol drinken vinden vaker dan jongeren die wel eens alcohol drinken dat de leeftijdsgrens precies goed is (64 procent tegen 55 procent) of te laag is (15 procent tegen 4 procent). Deze conclusies blijven overeind na controle voor geslacht, leeftijd en opleiding.

Het aandeel alcohol-drinkende jongeren dat de leeftijdsgrens van 18 jaar voor sterke drank precies goed vindt, is hoger (71 procent) dan het aandeel onder niet-drinkers (52 procent). Bijna twee keer zo veel niet-drinkers als drinkers vinden 18 jaar te jong voor sterke drank (42 procent tegen 23 procent). Ook vinden meer niet-drinkers dan drinkers dat zowel sterk als zwak alcoholhoudende dranken verboden moeten worden. Hoe vaak men drinkt speelt geen rol in de mening over de leeftijdsgrens.

3.3.5 Mening 12- tot 25-jarigen over leeftijdsgrens alcohol, naar drinkgedrag, 2015

Met 18 aan de sterke drank? Liever niet volgens jongeren die drinken ongezond vinden

Jongeren die het ongezond vinden om elke dag alcohol te drinken of om meer dan zes glazen op een dag te drinken, zijn vaker van mening dat de leeftijdsgrens voor zwak alcoholhoudende dranken precies goed is dan jongeren die vinden dat het van de hoeveelheid afhangt. Deze laatste groep jongeren meent daarentegen eerder dat de leeftijdsgrens te hoog is. Ook beschouwen jongeren die drinken ongezond vinden de leeftijdsgrens voor sterke drank vaker te laag dan jongeren die denken dat de gezondheidseffecten van alcohol afhangen van hoeveel en hoe vaak er gedronken wordt.

4. Conclusie

Zestig procent van de jongeren van 12 tot 25 jaar drinkt wel eens alcohol. De meesten doen dit omdat ze het lekker en gezellig vinden. Het alcoholgebruik is sterk gerelateerd aan leeftijd: hoe ouder, hoe vaker men alcohol drinkt. Een vijfde van alle jongeren geeft aan per keer gemiddeld meer dan zes glazen alcohol te nuttigen. De meerderheid van de jongeren is van mening dat de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor alcoholgebruik precies goed is. Wel verschillen de meningen of de leeftijdsgrens te hoog of te laag is voor zwak en sterk alcoholhoudende drank. Voor zwak alcoholhoudende drank vindt 30 procent van de jongeren 18 jaar te oud terwijl voor sterke drank slechts 4 procent de grens te hoog vindt.

Er is een sterke samenhang met leeftijd: 15- tot 18-jarigen vinden vaker dan andere jongeren dat de leeftijdsgrens voor dranken als bier en wijn te hoog is. Dit resultaat is niet verrassend aangezien deze groep jongeren door de nieuwe wetgeving nu geen zwak alcoholhoudende drank mag consumeren, terwijl dit volgens de vroegere wetgeving (16 jaar) wel had gemogen. Verwacht mag worden dat over enkele jaren de mening van 15- tot 18-jarigen wat de leeftijdsgrens van zwak alcoholhoudende drank betreft minder afwijkt van andere leeftijdsgroepen. De alcoholconsumptie van jongeren onder de 18 jaar lijkt vooralsnog niet af te nemen, zoals uit recent onderzoek van Kruize en Bieleman (2015) blijkt.

Naast leeftijd is eigen alcoholgebruik sterk bepalend voor de mening over de leeftijdsgrens. Zo vinden jongeren die wel eens alcohol drinken ruim twee keer zo vaak dat de leeftijdsgrens te hoog is voor zwak alcoholhoudende drank dan jongeren die niet drinken. Voor sterke drank geldt dat bijna twee keer zo veel niet-drinkers als drinkers vinden dat de wettelijke 18 jaar te jong is. Daarnaast vinden niet-westers allochtone jongeren de leeftijdsgrens vaker te laag dan de autochtonen en westerse allochtonen. Geslacht, stedelijkheid en opvattingen over gezondheidseffecten van alcoholgebruik spelen een minder belangrijke rol in de meningen van jongeren over de wettelijke leeftijdsgrens voor alcoholgebruik.

De meeste jongeren vinden elke dag alcohol drinken ongezond, iets meer dan vier op de tien zeggen dat dit afhangt van hoeveel gedronken wordt. Bijna zeven op de tien onderkennen dat meer dan zes glazen op een dag ongezond is. Van de jongeren die drinken, geven bijna zeven op de tien aan hun eigen alcoholgebruik niet ongezond te vinden. Jongeren zeggen vaker dat ze hun alcoholgebruik schadelijk vinden naarmate zij frequenter of meer drinken. Van de dagelijkse drinkers denkt 44 procent dat dit schadelijk is tegenover 32 procent van de wekelijkse drinkers. Jongeren die alcohol drinken vinden echter ook vaker dat de leeftijdsgrens voor zwak alcoholhoudende dranken te hoog is dan de niet-drinkers.

Literatuur

Gezondheidsraad, 2015, Richtlijnen goede voeding 2015. Den Haag: Gezondheidsraad, 2015; publicatienr. 2015/24. ISBN 978-94-6281-089-1. Ontleend aan <http://www.gezondheidsraad.nl/nl/taak-werkwijze/werkterrein/gezonde-voeding/richtlijnen-goede-voeding-2015>.

Kruize, A., en B. Bieleman, 2015, Onderzoek koopogingen alcohol door jongeren. Stichting Intraval, Groningen/Rotterdam.

Kuunders, M. M. A. P en Van Laar, M. W., 2010, Wat zijn de mogelijke gezondheidsgevolgen van alcoholgebruik? In: *Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid*. Bilthoven: RIVM. Ontleend aan <http://www.nationaalkompas.nl>.

RIVM, 2014, Bijdrage van verschillende determinanten aan de totale ziektelast. Ontleend aan http://www.eengezondnederland.nl/Heden_en_verleden/Determinanten

SCP, 2006, Thuis op het platteland. De leefsituatie van platteland en stad vergeleken. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Statline, 2015, Leefstijl, preventief onderzoek; geslacht en leeftijd; 2010–2013. Den Haag/Heerlen: CBS. <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=81175NED&D1=9-13&D2=0&D3=a&D4=0&D5=I&VW=T>.

Stap, 2015, Feiten over alcohol en jongeren. Ontleend aan http://www.stap.nl/omgeving/home/feiten_over_alcohol_en_jongeren.html.

Trimbos Instituut, 2010, Preventie van schadelijk alcoholgebruik en drugsgebruik onder jongeren. Ontleend aan <https://assets.trimbos.nl/docs/574ce685-d7af-409f-bb9e-71107fcd48d6.pdf>

Trimbos Instituut, 2015, Alcoholinfo: Risico's voor jongeren. Ontleend aan <http://www.alcoholinfo.nl/publiek/opvoeding/risico-s-voor-jongeren>

Bijlagen

Tabel 1. Alcoholgebruik van 12- tot 25-jarige jongeren naar achtergrondkenmerken, 2015¹⁾

	Leeftijd		Geslacht		Herkomst			
	Totaal	12 tot 18 jaar	18 tot 25 jaar	Jongen	Meisje	Autochtoon	Westerse allochtoon	Niet-westerse allochtoon
%								
Alcoholgebruik								
Ja	60	31	84	61	60	65	67	35
Nee	40	69	16	39	40	35	33	65
% van alcoholdrinkers								
Frequentie alcoholgebruik								
Dagelijks	3	1	4	5	2	4	3	1
Minstens een keer per week	50	29	56	57	42	52	49	28
Minstens een keer per maand	30	38	28	24	37	29	32	40
Minder dan een keer per maand	17	33	12	14	20	15	16	31
Aantal glazen alcohol per keer								
1 of 2	33	43	30	26	40	32	33	41
3 tot en met 5	40	37	41	37	43	40	43	36
6 tot en met 10	23	18	24	29	15	23	22	20
Meer dan 10	5	2	5	7	2	5	3	3

Bron: CBS Belevingen

¹⁾ Door afronding kunnen kolompercentages niet exact optellen tot 100 procent.

Tabel 2. Mening 12- tot 25-jarigen over leeftijdsgrens alcoholgebruik naar achtergrondkenmerken, 2015

	Leeftijd					Geslacht		Herkomst		
	Totaal	12 tot 15 jaar	15 tot 18 jaar	18 tot 21 jaar	21 tot 25 jaar	Jongen	Meisje	Autochtoon	Westerse allochtoon	Niet-westerse allochtoon
%										
Leeftijdsgrens voor zwak alcoholhoudende drank										
De leeftijdsgrens is te hoog	30	21	50	27	25	32	28	34	29	13
De leeftijdsgrens is te laag	8	12	5	8	9	9	8	6	10	20
De leeftijdsgrens is precies goed	59	64	42	63	64	57	61	58	59	62
Er hoeft helemaal geen leeftijdsgrens te zijn	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Zou helemaal verboden moeten worden	1	2	1	0	1	1	1	1	1	3
Leeftijdsgrens voor sterke drank										
De leeftijdsgrens is te hoog	4	4	8	3	3	5	4	5	2	4
De leeftijdsgrens is te laag	30	39	21	25	35	30	31	28	31	43
De leeftijdsgrens is precies goed	63	55	68	70	61	63	64	66	66	48
Er hoeft helemaal geen leeftijdsgrens te zijn	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Zou helemaal verboden moeten worden	1	2	2	1	1	2	1	1	0	4

Bron: CBS Belevingen

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2015–2016	2015 tot en met 2016
2015/2016	Het gemiddelde over de jaren 2015 tot en met 2016
2015/'16	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2015 en eindigend in 2016
2013/'14–2015/'16	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2013/'14 tot en met 2015/'16

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Studio BCO, Den Haag

Ontwerp
Edenspiekermann

Inlichtingen
Tel. 088 570 7070
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2016.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.